

Kommunstyrelsens arbetsutskott
Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum:
2019-08-20

§ 220

Yttrande över granskning av IT-relaterade kontroller KSN-2019-1492

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

att avge yttrande till kommunrevisionen enligt ärendets **bilaga 1**.

Sammanfattning

Kommunrevisionen har överlämnat en rapport över en genomförd granskning av IT-relaterade kontroller till kommunstyrelsen för yttrande senast den 30 augusti.

Beslutsgång

Ordförande ställer föreliggande förslag med redaktionella ändringar mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller detsamma.

Beslutsunderlag

Förvaltningens skrivelse den 19 juni 2019.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Kommunledningskontoret
Remissyttrande

Kommunstyrelsen

Handläggare:
Olofsson Johan

Yttrande till kommunrevisionen över granskning av IT-relaterade kontroller

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att avge yttrande till kommunrevisionen enligt ärendets **bilaga 1**.

Ärendet

Kommunrevisionen har överlämnat en rapport över en genomförd granskning av IT-relaterade kontroller till kommunstyrelsen för yttrande senast den 30 augusti, **bilaga 2**.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret. I beredningen har dialog skett med arbetsmarknadsförvaltningen och socialförvaltningen, vars nämnder också ombetts yttra sig över granskningen. Ärendet har inte några konsekvenser ur näringslivs-, jämställdhets- eller barnperspektivet.

Föredragning

Kommunrevisionen har i granskningen undersökt kontrollerna i ett antal system med betydelse för den finansiella rapporteringen. Fokus har legat på behörigheter och tilldelning av behörigheter. Revisionen gör efter granskningen bedömningen att kommunens behörighetshantering i stort är ändamålsenlig och att rimliga kontroller finns för de system som granskats. De stickprover som gjordes i granskningen visade samtliga på en korrekt hantering.

Inom vissa områden anser revisionen att kontrollerna bör förstärkas. Rekommendationerna rör bland annat frekvensen i behörighetskontroller, attester och loggfunktioner i några av kommunens IT-system.

I förslaget till yttrande i **bilaga 1** kommenterar kommunstyrelsen rekommendationerna enskilt. Gällande regelverk och rutiner kring behörighetskontroller bedöms vara tillräckliga ställt i relation till de resurser som kontrollerna kräver. Det finns också möjligheter att utöka kontrollerna om behovet

visar sig i de uppföljningar som görs. Vad gäller behörighetshandlingen i upphandlingsverktyget Kommers så sker utvecklingsarbete i linje med kommunrevisionens rekommendationer.

För att säkerställa funktionalitet i några av systemen som granskats finns vissa möjligheter för exempelvis systemspecialister att stänga av loggning och göra manuella ändringar. I yttrandet redogörs det för hur riskerna som uppstår med handlingen är identifierade och hanteras genom fastställda rutiner.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i föreliggande ärende.

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör

Kommunstyrelsen
YttrandeHandläggare:
Olofsson Johan

Kommunrevisionen Uppsala kommun

kommunrevisionen@upsala.se
bo.adel@kpmg.se

Yttrande över granskning av IT-relaterade kontroller

Kommunrevisionen har överlämnat ovan rubricerade rapport till kommunstyrelsen för yttrande. Kommunstyrelsen kommenterar nedan kommunrevisionens rekommendationer (i kursiv stil) enskilt.

För flera av de granskade systemen sker kontroll en gång om året att behörigheter överensstämmer mot vad som är beslutat enligt Iris. Vår rekommendation är att den kontrollen görs mer frekvent.

Kommunstyrelsen bedömer att de grundkontroller som genomförs minst en gång året är tillräckliga ställt mot de omfattande resurser som kan krävas vid kontroll av system med upp till 14 000 användare. Systemansvariga har möjlighet att initiera ytterligare kontroller vid behov. Kommunstyrelsen noterar att kommunrevisionens genomförda stickprov i granskningen eller förvaltningens egna kontroller inte visat på några behov att förändra rutinerna och öka frekvensen av behörighetskontrollerna.

Vid översyner och systembyten sker kontinuerligt utvecklingsarbete för att öka förmågan och förenkla jämförandet av behörigheter i system respektive IRIS. Ett exempel där detta sker är i lärplattformen inom det pedagogiska objektet, där behörighetskontrollen för närvarande medför ett omfattande arbete. För grundskolan sker byte under sommaren 2019 och för gymnasieskolan och vuxenutbildningen under sommaren 2020.

Heroma: Löner kan ändras av systemförvaltarna och IT-objektledarna själva. Det är upp till cheferna och medarbetarna att hitta eventuella felaktiga löner. Vi bedömer att det kan finnas en risk med att en felaktig lön inte uppmärksammas. Vår rekommendation är att införa en spärr som inte låter en enskild person ändra en lön.

I Heroma får inga förändringar ske utan uppmaning av behöriga. Genom loggningen av alla förändringar som görs i systemet kan detta kontrolleras. En spärr likt den som rekommenderas skulle ge betydande konsekvenser för de aktuella rollernas funktion som stöd för systemets användare och är inte aktuell i dagsläget.

Rollerna lönekonsult och systemförvaltare är systemets nyckelroller för att stödja övriga roller i Uppsala kommun. De arbetar nära varandra för att hitta enkla och hållbara processer som ska förenkla arbetet och minimera riskerna för felaktigt utbetalda löner. Det pågår också ett kontinuerligt utvecklingsarbete för att göra det

svårt att göra fel i Heroma.

För att förhindra att felaktiga löner utbetalas är det viktigt att chefer och assistenter gör attester och kontroller i enlighet med fastställda rutiner. Löneutbetalningarna ingår därför som kontrollmoment i kommunstyrelsens verksamhetsplan.

Upphandling av ett nytt IT-stöd för att ersätta Heroma pågår.

Agresso, I: Loggen som förs i systemet över ändringar i behörighetsregister kan kopplas bort av systemförvaltarna och IT-objektledarna. Vår rekommendation är att loggfunktionen inte ska kunna slås av.

Kontroll av tjänsten sker dagligen för att säkerställa att automatisk loggning sker utan avbrott. Det finns alltid en automatisk signatur på vem som gjort en ändring i loggningen, tid på när det skedde och ett tillhörande ärende på ändringen. Att kunna utföra ändringar eller göra omstart vid behov bör även fortsättningsvis kunna hanteras av systemspecialisterna för att säkerställa systemets funktionalitet.

Agresso, II: Manuella bokföringsordrar kräver inte attest i systemet. Vi rekommenderar att attestkrav införs för manuella bokföringsordrar över lämplig beloppsgräns.

Bäst resultat och kvalitet uppnås genom uthållig och medveten styrning mot förbättrade underlag som kräver att användaren följer såväl lag som logik. För samtliga verifikat i ekonomisystemet gäller krav på fullständighet och tydlighet avseende underlag. Det informeras om löpande via arbetsplatsträffar, generella utbildningar, på intranätet och direkt till vissa medarbetare efter stickprovskontroller.

Standarden på dokumentationen har utvecklats betydligt de senaste åren, något som bekräftats av revisorerna vid ett flertal tillfällen. Vad avser arbetet med verifikationers kvalitet är fokus nu att ytterligare förbättra och digitalisera informationen knutet till enskilda verifikat och källsystem snarare än att öka andelen korrekt attesterade manuella bokföringsorder.

Ett fokus på det enskilda verifikatet och kvalitetssäkring uppströms mot källsystem leder till minskat behov av manuell bokföring, som oftast är rättelser. För att säkerställa att en positiv utveckling sker genomförs stickprov.

En attest av manuella bokföringsorder utifrån beloppsgränser eller liknande urval bedöms kunna ge följd effekter på förmågan att ge en rättvisande bild av nämndernas och verksamheternas ekonomiska resultat och ställning, med bland annat risk för förseningar. Manuella bokföringsordrar upprättas ofta vid periodbokslut eller avser exempelvis avtalade interna fördelningar.

Samtliga balanskonton stäms av varje månad. Vid delårsbokslut samt årsbokslut dokumenteras balansräkningen fullständigt. Resultatrapporteringen bygger på att resultatet inom samtliga nämnder och ansvarskoder granskas, analyseras och godkänns av attestanter, ekonomer och chefer i respektive verksamhet. Fel som härrör från effekter av manuella bokföringsorder granskas och godkänns därför flera gånger, om än i vissa fall indirekt och i efterhand. Systemet bedöms därför sammantaget som rimligt anpassat till de resurser som finns och de risker som föreligger.

För Kommers är det viktigt att rätt behörigheter är inlagda då upphandlingarna är sekretessbelagda och det kan både få både negativ påverkan på upphandlingen och innebära skadestånd om obehöriga har åtkomst till systemet. Vår rekommendation är tydligare struktur på den kontrollen och att göra den mer frekvent.

I Kommers får alla ett slutdatum på sin behörighet med automatik. När behörighetstiden gått ur avslutas behörigheten. Under året planeras en översyn på hur behörighetskontrollerna i systemet kan hanteras mer strukturerat och med vilket intervall. En ny rutin där kontroller görs 2 gånger per år är redan nu i genomförande. En analys av resultatet från avstämningarna ska visa om frekvensen av avstämningar behöver förändras. En utredning genomförs också om behörighet kan tilldelas automatiskt utifrån gällande attestförfarande i Iris.

Kommunstyrelsen

Erik Pelling
Ordförande

Lars Niska
Sekreterare